

Café in Velswijk stamhuis van familie Kumeling

In de familie Kumeling bleven nogal wat telgen ongehuwd. Degenen die wel trouwden, bleven doorgaans dicht bij huis, letterlijk of figuurlijk. Zo waren er telkens twee huwelijken Kumeling met Goossens, Beekman en Bern(d)tsen, al zitten daar soms wel eeuwen tussen. Genealoog Wim Kumeling uit Zevenaar heeft zijn oudste stamvader kunnen traceren in het Duitse Stadtlohn in 1656.

Veel verder zal hij ook niet in de historie terug kunnen, omdat de boeken van de Sankt Otger-Kirche in Stadtlohn bij een grote kerkbrand van 1623 verloren zijn gegaan. Wat in het familieonderzoek vooral opvalt is het grote aantal van achttien verschillende schrijfwijzen van de naam; de genealoog zelf pleit ervoor om puntjes op de u te zetten, hoewel zijn vader nog Kumeling heet. De naam neigt vanzelf naar veel spellingen: ze werd in het verleden met K of C geschreven, met oe, o, u, ue en ü, met m of mm, met ingh, ings, inck, ink en ing. Ook de vorm Kümmerinck komt voor (Lathum 1789).

De naam kwam in het Oostgelderse terecht doordat Tonnis Kumelinc uit Stadtlohn in 1656 trouwde met de Didamse Marike Coenerick. Het paar woonde in Groessen. In rechte mannelijke lijn zien we vervolgens Joannes Kommelings (1661), Gerardi Kommelingh ofwel Kuemeling (1691), Michael Kuemeling (1716 Oud-Zevenaar), Gerhardus Kumeling (1751 Zevenaar), Michiel Kumeling (1791 Doesburg), Gerhardus Kumeling (1826 Steenderen), Gerardus Kumeling (1854 Zelhem), Johannes B. Kumeling (Jan, 1881-1942 Zelhem) en Wil-

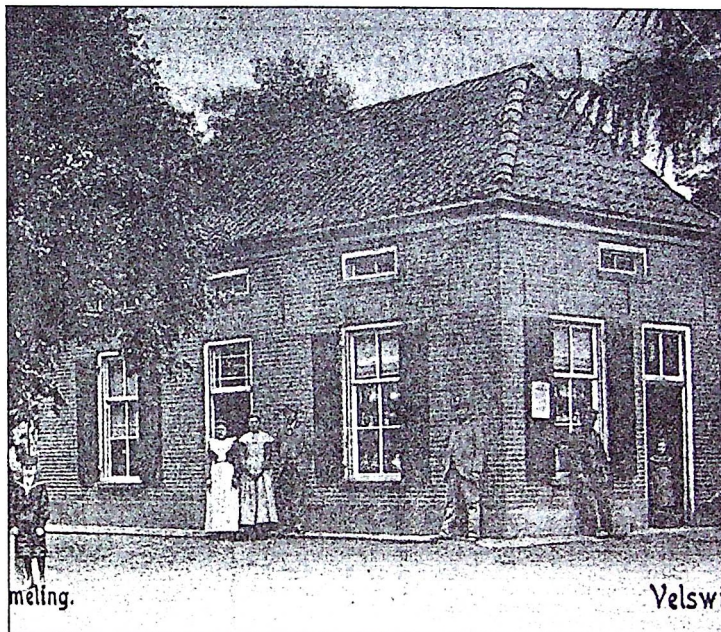
rubriek over familie- en boerderijnamen door Henk Harmsen aanvullingen of suggesties: 0543-472603

helmus H.M. (1932 Zelhem). Laatsgenoemde is Wim uit Zevenaar. De stamboom werd ter hand gesteld door Gerard Kumeling in Zeddam, geb. 1927, en zijn vrouw Mientje Span.

Jenever

Als het Achterhoekse stamhuis is te beschouwen het café Kumeling in de Velswijk, gemeente Zelhem. In december 1880 werd het ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel door klompenmaker Gradus Kumeling, de opa van Gerard en Wim. Gradus handelde in koloniale en grutterwaren; zijn dochters Lineke en Grädeken verkochten ellegoed en maakten erkleren van.

Het verhaal wil dat Kumeling zijn vaatjes jenever liet meebrengen bij een groothandel in Terborg door Velswijkse boeren die daar vette varkens moesten afleveren. De boeren keerden merkwaardigwijs steevast in vrolijke stemming terug. Wat de kastelein niet wist, was dat ze onderweg met

♦ Het café Kumeling met rechts de winkel in de Velswijk rond 1910. Voor de cafédeur in de voorgevel Gradus Kumeling met dochters Lineke en Grädeken. (Foto G.J.M. Kumeling)

een handboer een klein gaatje in zijn houten jenevervat maakten en met een strohalm het kostelijke nat opzogen...

Ook brachten boeren gist mee in Zutphen voor de bakkerij van Kumeling, die er rond 1920 bijkwam. Op een dag kwamen de

klanten de broden terugbrengen. Wat de boeren onderweg met de gist hadden uitgevreten zal wel altijd een raadsel blijven, maar van veel frisheid zal hun daad zeker niet hebben getuigd.

Geld was 'betuun' (schaars) en daarom ruilden de boeren vaak

hun eigengekarnde borer voor winkelwaar. De borer werd dan door Kumeling per kruiwagen naar een opkoper in Doesburg gebracht.

Post

De Kumelings hebben een forse

stempel gedrukt op de Velswijk en de rk parochie Keijenburg, waartoe de buurtschap behoort. In het boek 'Spitten in het verleden' over Keijenburg (1993) zien we Bernard Kumeling met strohoed en sjerp pontificaal staan op een foto van het schuttersgilde St. Jan met de notabelen van het dorp in 1913, bij gelegenheid van honderd jaar Nederlandse onafhankelijkheid. Bernard (geb. 1881) was een zoon van Gradus en de vader van Gerard en Wim. Hij was raadslid in Zelhem en begon in 1916 bij de post. Het postkantoor stond tegenover het café aan het kruispunt in de Velswijk. Toen dit werd gedegradeerd tot een poststation, werd Bernard in 1924 als 'brievengaarder' overgeplaatst naar de Vinkwijkseweg in Zeddam, waar zoon Gerard het kantoor later overnam.

Jan Kumeling (geb. 1893) nam de zaak in de Velswijk over. Hij was behalve kastelein ook muzikant en is als jonge knaap met pijp te zien op een foto in het voornoemde boek over Keijenburg als violist. Die ronding, samen met Hendrik Bergervoot en Hendrik Schennink met hun trekharmonica's, voor het nieuwjaarwinnen. Op de grond voor hun voeten staat een schoolleerling met in fraaie sierletters: „Gelukkig Nieuwjaar“.

Toen 't café een gegeven moment niet meer voldeed aan de vereiste vloeroppervlakte, timmerde Jan Kumeling er simpelweg een serre opzij tegen aan. Zoon Henken Trees Kumeling zeten de zaak nog een tijdlang voort. Het cafépand aan het kruispunt is tegenwoordig een meubelshowroom (Kruisbergseweg 5).

G.D. 23/12-1995